

LA PERTINÈNCIA

Roger Bernat, EL MUNDO 14/12/07

MANUAL DE TEATRE. Si una cosa és pertinent en el domini dels negocis l'empresari guanyarà molts diners, si ho és en lo social el cooperant millorarà la vida de molta gent, si ho és en el domini estètic l'artista tindrà públic. L'estrena de *La Plaça del Diamant* o d'*Un hombre que se ahoga* permet parlar de la pertinència en el teatre.

La definició del DIEC és perfecte, Pertinència: Qualitat de pertinent. *Li he fet veure la poca pertinència de les seves paraules*. En aquest cas es tracta de les paraules de l'artista quan s'expressa a través de la seva obra. Així doncs estem parlant de responsabilitat o, en altres paraules, de si "ve a cuento" posar en escena un espectacle.

Durant el segle XVII, al mateix temps que Shakespeare estava estrenant les seves peces al *Globe* de Londres, a la universitat se seguien posant en escena les obres de Sèneca en el seu idioma original, el llatí. Se sap que aquestes van influenciar l'obra del dramaturg anglès tan avesat a alimentar-se de tot allò que veia i llegia, però que mai no van arribar a ser conegudes pel gran públic. Al segle XVII, el que era pertinent per als acadèmics i professionals del teatre no ho era per al gran públic.

Ara però la línia divisòria que separa el que és pertinent del que no ho és s'ha esvaït. El teatre ha deixat de ser un entreteniment per a les masses per esdevenir un art protegit per les institucions (el teatre privat no existeix) i la dinàmica d'acció-resposta que es creava entre autor i públic s'ha desvirtuat amb la presència del gestor cultural. La relació és ara més complexa. La pertinència d'una novel·la o d'una pel·lícula la determina el públic mentre que, en el cas de les arts cultes, la pertinència està en mans de l'artista i del gestor, el públic hi té poc a decidir.

Després de la Segona Guerra Mundial es va parlar molt de la responsabilitat de l'artista. És coneguda la impotència que expressava Adorno a l'hora de trobar una resposta artística a la catàstrofe i, tanmateix, de l'altra banda del planeta Kazuo Ōno creava els primers passos de la dansa Butô de la mateixa manera que molts d'altres trobaven la via per tal de seguir expressant-se sense oblidar. Tota l'obra de Tarkovski tracta aquest tema.

En el cas dels gestors, la responsabilitat s'articula a través de la *política teatral*. Un polític irresponsable és aquell que no exerceix la seva professió. Aquesta inhibició es produeix de dues maneres complementàries. D'una banda, quan el gestor prefereix no prendre decisions i fa un catàleg de companyies de teatre catalanes per a la fira de Frankfurt tan exhaustiu que no serveix per a res. D'altra banda, quan el gestor vol que l'artista faci la feina que el polític és incapaç de fer i fomenta programes d'art social on els artistes fracassen tan còndidament com els polítics. Ambdós errors són el resultat de l'aussència de *política teatral*.

Però el concepte de responsabilitat no s'ajusta exactament al de pertinència. La pertinència parla de lloc, de si una cosa ocupa un lloc determinat. Cal que una obra teatral ocupi un lloc en el seu temps. Així doncs quan la direcció del Teatre Nacional decideix encarregar una versió escènica de *La Plaça del Diamant* és perquè hi ha un lloc per a aquesta obra en l'actualitat. Perquè la progressiva pèrdua d'un món de desig té alguna cosa a veure amb allò que ara vivim. Quan el director teatral argentí Daniel Veronese posa en escena *Les tres germanes* de Txèkhov amb el títol *Un hombre que*

se ahoga és perquè creu que el món de desafecció d'Irina i les seves germanes té alguna cosa a veure amb la desafecció de la societat argentina.

Tanmateix aquestes obres no acaben d'ocupar el seu lloc. Hi ha alguna cosa que les ancora al seu temps com passava en les posades en escena de Sèneca a l'Anglaterra del XVII. Cal pensar en els artistes que són capaços d'ocupar ara un lloc en el seu temps com ho van fer Sèneca, Shakespeare, Txèkhov i Mercè Rodoreda en els seus moments històrics corresponents i per això calen també gestors que estiguin disposats a fer la seva feina i siguin doncs pertinents.